

Sygn. akt II CSK 172/14

POSTANOWIENIE

Dnia 8 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa B. P.

przeciwko B. W.

o ochronę dóbr osobistych,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 października 2014 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 28 marca 2013 r., sygn. akt I ACa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i przyznaje r.pr. A. J. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego
w [...] kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) zł podwyższoną
o stawkę podatku od towarów i usług należną od czynności tego
rodzaju tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi
w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powód, B. P. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 marca 2013 r., oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 25 października 2012 r. Sądy obu instancji uznały za nieuzasadnione zgłoszone przez powoda powództwo o ochronę dóbr osobistych, które pozwany naruszyć miał w toku postępowań sądowych i w pismach kierowanych do Prokuratury oraz Policji, w których oskarżał powoda o dopuszczenie się czynów przestępnych - oszustwa na szkodę pozwanego i innych kontrahentów, a także komornika oraz ukrycia zajętego przez komornika mienia swojej firmy. Sądy uznały, że stawiane przez pozwanego zarzuty nie były bezprawne, skoro następowały w celu zainicjowania i w toku przewidzianych prawem postępowań, w których pozwany uczestniczył i realizował swoje uprawnienia, a ponadto miały uzasadnienie w działaniach powoda, który zachowywał się w sposób sprzeczny z zasadami rzetelności kupieckiej, jakkolwiek formalnie jego czyny nie zostały uznane za przestępstwo. Ubocznie Sądy stwierdziły, że żądana przez powoda forma przeprosin – poprzez ogłoszenie w prasie – jest nieadekwatna do zasięgu naruszeń, na które wskazuje, a które ograniczały się do podmiotów prowadzących i uczestniczących w postępowaniach, w których pozwany formułował swoje zarzuty względem powoda.

Powód oparł skargę kasacyjną, skierowaną przeciwko zawartemu w wyroku orzeczeniu o jego roszczeniu niemajątkowym, na obu podstawach z art. 398³ § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona

w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Skarżący oparł skargę kasacyjną na przesłankach z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. W ocenie powoda występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne sprowadza się do „konieczności wskazania granic dozwolonego działania pokrzywdzonego w toku postępowania karnego w kontekście ochrony dóbr osobistych podejrzanego”. Jednocześnie skarżący wskazał, że skarga jest oczywiście uzasadniona w zakresie zarzutu, że żądanie przez powoda przeprosin w prasie o zasięgu lokalnym jest roszczeniem nieproporcjonalnym do skutków naruszenia jego dóbr osobistych. Z uwagi bowiem na publiczny charakter rozprawy karnej, przeprosiny w gazecie o zasięgu lokalnym należy uznać za adekwatny środek usunięcia skutków naruszeń dóbr osobistych.

Skarżący, który powołuje się na wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, uzasadniające przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania, zobowiązany jest do przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r., II PK 284/11 (Lex nr 1214575), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecnictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Trzeba przy tym uwzględnić, że skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, a ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy przy jej rozpoznaniu byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym, czy wątpliwościami prawnymi i pozwalać na ich rozstrzygnięcie.

Zagadnienie przedstawione przez skarżącego zostało już rozstrzygnięte w orzecnictwie Sądu Najwyższego.

Należy zauważyć, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 sierpnia 2011 r., IV CSK 587/10, nie publ. wyjaśnił, że „strona, która w procesie realizując przysługujące jej prawo do obrony, składa oświadczenia naruszające dobra osobiste drugiej strony, działa bezprawnie wówczas, gdy przedstawia fakty i oceny ze świadomością niezgodności ich z prawdą. Chodzi przy tym o oświadczenia składane (tak w sprawach karnych i cywilnych) na uzasadnienie roszczenia skargi, względnie na uzasadnienie obrony, jeżeli wynikają one z uprawnień działającego, a więc gdy przedmiotowo zdolne są służyć obronie prawa osoby działającej i gdy podmiotowo podyktowane są wolą działającego - wystąpienia w obronie jego praw”. Sąd Najwyższy wskazał także, że do sądu należy ocena, czy postulowana przez powoda treść i forma usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych jest proporcjonalna i adekwatna w okolicznościach konkretnego przypadku (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 r., I CSK 286/09, nie publ.).

Odnosząc się do drugiej z powołanych przez skarżącego przesłanek, należy wskazać, że w orzecnictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wywodu zmierzającego do wykazania tej wadliwości. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby badania szczegółów czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących

w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, Lex nr 1232793).

Zawarte we wniosku wywody są lakoniczne i nie przekonują o zasadności skargi powoda.

Okoliczności sprawy nie wskazują także na występowanie innych przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania.

Z przytoczonych względów należało odmówić jej przyjęcia do merytorycznego rozpatrzenia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O wynagrodzeniu pełnomocnika udzielającego powodowi pomocy prawnej z urzędu Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 22³ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r., poz. 637 ze zm.) w zw. z § 15, § 2, § 10 pkt 2 i § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

[aw]